

Snösparvar mötte oss i snöryan på Nipfjället

Foto: Per Johannesson

Södra Fjällen

Torsdag 6 Juni – måndag 10 Juni 2024

Stockholms Ornitologiska Förening

www.stof.nu

Res med Stockholms Ornitologiska Förening – prisvärda resor för medlemmarna
med ledare som ställer upp ideellt

Reseberättelse Södra Fjällen 6 juni till 10 juni 2024

Torsdag 6 juni

Årets upplaga av den klassiska resan till Södra Fjällen startade med tåg från Stockholms Central 9:44. Vi var 16 personer inklusive de två ledarna tillika bilchaufförerna Per Helgesson och Gustav Knall. För många av oss var det första gången vi deltog på denna resa men för några både andra och tredje gången vilket innebar en del kära återseenden av reskamrater från tidigare år. Samtalet på tåget handlade bland annat om den kärva väderprognosen för helgen. Efter ett par ovanligt varma veckor i hela Sverige väntade nu kyla, regn och hårda vindar.

Vi var framme vid Borlänge Central 12:07. Under tiden Per och Gustav hämtade två minibussar kunde vi andra räkna in de första observationerna av vanliga fågelarter såsom fiskmå, gråsparv och lövsångare. Alla arter ska räknas. Vi hade, som traditionen bjuder, en tävling om hur många arter vi skulle komma att se under dagarna från Dalarnas gräns räknat. Var och en hade gissat ett artantal och satsat 20 kr. Den eller de deltagare som gissat rätt eller kommer närmast när resan är slut skulle få det belopp som finns i potten.

Lavskrika

Foto: Per Johannesson

På väg mot vattenfallet

Foto: Per Johannesson

Första stoppet gjorde vi vid Njupeskar i Fulufjällets nationalpark. Utöver att njuta av denna vackra plats med ett av Sveriges högsta vattenfall och dess fågelfauna fanns förstås en önskan att få se platsens paradart jaktfalk. Vissa år har den häckat i branterna runt vattenfallet. Utanför Naturum såg vi resans första lavskrika som visade sig på nära håll. Vi vandrade leden upp till vattenfallet och i bruset och vattendimman från forsen såg vi en strömstare som med sin svarta dräkt tecknade sig tydligt mot en snödriva. På återvägen ropade någon "där är den, jaktfalken!" Den kom inflygande från fjället och landade på en klippavsats nära vattenfallet. Den flyttade sig till andra bergssidan och vi fick samtliga möjlighet att betrakta den i tubkikare innan de flög ut över fjället igen. Vi försökte återfinna den och sökte efter eventuellt tecken på bo i branterna men utan framgång.

Njupeskår

Foto: Karin Lycke

Jaktfalk

Foto: Kennet Hofberg

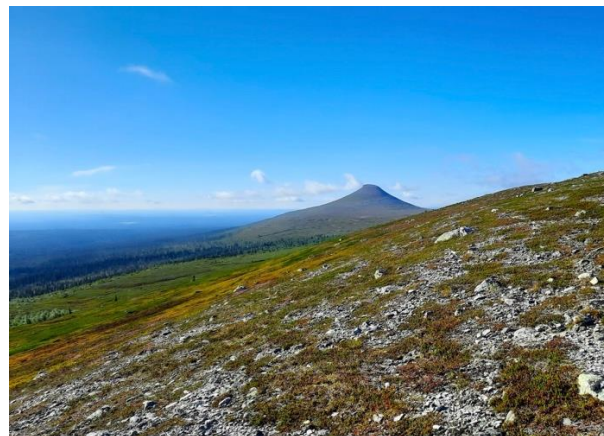
Upprymda över denna observation återvände vi till bilarna för vidare färd mot Idre. Vi inkvarterades i en stor ganska ny byggnad nära liftanläggningen i Idre Fjäll med fin utsikt över dalen. Ännu var vädret soligt och hyfsat varmt. Utanför sjöng bland annat rödstjärt.

Fredag 7 juni

Dagens första lokal var Nipfjället norr om Idre. När bilvägen lämnat skogen gjorde vi ett stopp vid en dälld med lågväxande björkskog. Här hördes sång av ringtrast men vi lyckades inte se den. Vi utgick från parkeringsplatsen vid vägens slut och vandrade en slinga söderut över fjället med Städjans karakteristiska profil i blickfånget. På många håll såg och hörde vi ljungpipare och ängspiplärkor. En fjällripa låg stilla vid en sten och kunde ses på ganska nära håll. Vi sökte efter fjällpipare, som rapporterats från platsen, men fann ingen.

Fjällripa väl kamouflerad Foto: Per Johannesson

Nipfjället med Städjan

Foto: Kennet Hofberg

Vi återvände till Idre Fjäll för lunch på restaurangen. De kommande dagarna skulle lunch innebära matsäck på fjället.

Bilfärden till Funäsdalen gick längs den slingriga och backiga väg 311 genom ett vackert skogs- och myrlandskap. Vi stannade till vid Broktjärnen där vi bland annat såg gluttsnäppa, drillsnäppa, svarthakedopping och bläsand. Vi gjorde även ett stopp vid Kölån som också verkar gå under namnet Fjätälven. Här såg vi halvvuxna ungar av strömstare som matades av föräldrarna. Trädgårdssångare och rosenfink sjöng och en grönbena sågs vid forsen. Här var enda tillfället under hela resan vi upplevde att det var gott om mygg så vi blev inte långvariga på platsen. Skönt och lite förvånande kände vi inte av någon myggplåga under resten av resan vare sig i skogslandet eller på fjället. De hade nog inte vaknat ur vintersömn.

Strömstare matar sina halvvuxna ungar vid Kölån

Foto: Per Johannesson

Framme i Funäsdalen flyttade vi in i Gamla Prästgården, som byggts om till ett litet privat lägenhetshotell med tre lägenheter. Byggnaden ligger centralt med utsikt över Funäsdalssjön och är trivsamt planerad och inredd.

Vädret var fortfarande soligt. Eftersom väderprognosen för kommande dagar indikerade att det skulle bli ett tydligt omslag till regn och blåst beslutade vi oss för att försöka uppleva spel av dubbelbeckasin redan kommande natt. Vi klädde oss för en kall natt med mycket stillastående och for upp på Flatruet. Vädret var kallt men det var uppehåll och stilla. Vi gjorde flera stopp där vägen passerade småsjöar och jokkar. Vi såg bla fjällabb, gulärla och rödvingetrast. Vi fick uppleva en vacker rödbrun dalripa nära vägen i det varma ljuset från den fallande solen. Vi parkerade och vandrade ut till en spelplats för dubbelbeckasin som besökts vid tidigare resor. Vi var framme i 22-tiden och redan vid ankomst såg vi att spel pågick med två till fyra fåglar. En tornfalk flög förbi och spelet tystnade. Vi väntade en längre stund utan att se eller höra någon aktivitet.

Mot dubbelbeckasinspelet! Foto: Karin Oknemark   Spelande dubbelbeckasin   Foto: Per Johannesson

Så kom spelet i gång igen med ökad intensitet och flera fåglar kom inflygande. Antalet var svårt att bedöma eftersom det var utspritt och delvis dolt bakom tuvor och videsnår men vi uppskattade att det kunde ha handlat om så mycket som tio till femton fåglar. Vi delade upp oss i två grupper som stod på var sin sida om spelet utan att det verkade störa de spelande fåglarna som for runt och jagade varandra och ibland kom emot oss. I midnattsljuset från en ganska molnfri himmel kunde vi tydligt se de spelande fåglarna. Spelet blev allt intensivare. Vid 24-tiden bröt vi ändå upp och återvände till Funäsdalen för några timmars sömn. Vi var upprymda efter en fantastisk upplevelse och ganska frusna.

Lördag 8 juni

Trots att vi kom sent i säng efter dubbelbeckasinspelet var det avfärd klockan sju denna dag. Vi återvände till Flatruet och stannade vid flera platser som erfarenhetsmässigt gett fina fågelobservationer tidigare år.

Vi körde ner i en dæld med gles björkskog, porlande bäck och utblick över en berget Ånnfjället. En gulärla visade att den hade revir i området. Vid Mittådalen, Mihte på sydsamiska, tog vi lunchpaus vid bänkar och bord med utsikt mot forsen. Vi spanade efter forsärla och strömstare utan framgång och njöt av platsens frid.

Vid Falkvålen ligger Flatruetvägens högsta punkt (975 m över havet) Här stannade vi till och spanade runt den öppna horisonten. Vi såg ljungpipare och en flock fjällabbar som gjorde sällskap med några fiskmåsar. Större strandpipare födosökte i närheten.

Vi parkerade vid en vindpinad stuga som byggdes av dåvarande Vägverket som bas för de som byggde Flatruetvägen under 1930-talet. Vädret hade nu blivit kärvare och växlade mellan hagelbyar, regn och korta uppehåll. Det verkade inte bekomma fåglarna. Iklädda varma kläder, regnställ med huvorna uppfällda, mössor och handskar gjorde vi en längre vandring runt ett område med småsjöar och myrar.

Blå kärrhök

Foto: Kennet Hofberg

Fjällabb

Foto: Per Johannesson

Flera fjällabbar flög runt oss och vi såg en som låg på bo. Brushanar stod väl synliga och visade upp sig i sin praktdräkt och medan grönbenor var mer diskreta. En smalnäbbad simsnäppa kom flygande, landade på en sjö och sam in i strandvegetationen. En hona av blå kärrhök flög upp framför oss och kunde följas i flykten en lång stund där den attackerades av en fjällabb. Vi lyssnade och spanade efter blåhake och lappsparv. Vid ett tillfälle hörde några av oss locklätet från lappsparv men vi lyckades inte se någon. Resan gick vidare till Ljungdalen där en stenfalk larmats ut som stationär. Vi stannade till och spanade men såg ingen stenfalk. Däremot många gökar som for runt i nejden och gav initiala falkvibbar innan vi såg vad det handlade om.

Nästa anhalt var fågeltornet vid Storsjödeltat. Från tornet och slutningen mot sjön hade vi god utsikt över fågellivet. Här såg vi att dvärgmåsar häckade och att en fiskgjuse låg på bo i toppen av en gammal tall på andra sidan deltat. Några andra arter vi såg här var storlom, storspov, svarthakedopping och sångsvan.

Resan gick vidare i riktning mot Storsjö Fjällturism och Fiskecamp där middag väntade. Längs vägen dit stannade till med utsikt mot deltat och såg en smålom som låg och ruvade på sitt bo.

Framme vid Storsjö Fjällturism och Fiskecamp hade vi lite tid innan middagen som vi förstås använde för att skåda. Bland tallarna här såg vi både större och mindre korsnäbb vilket gav möjlighet att jämföra skillnaden i näbbform. Det var härligt att sätta sig till bords och avnjuta lagad mat efter en dag med lunch i fält med lite tjurigt väder.

Spaning från fågeltornet vid Storsjödeltat Foto: Kjell Lundberg   Dvärgmåsar   Foto: Kennet Hofberg

Efter middagen for vi till Storsjö Kyrktjärn som är en grund lagun av Storsjön strax nedanför kyrkan. Nu hade vädret lugnat ner sig och det var stilla, fuktigt och stämningsfullt. I tjärnen sam svarthakedopping. I en snårbevuxen sluttning mot sjön sjöng en kärrsångare för fullt. Det gav oss goda möjligheter att memorera dess sång. Vi testade vad appen Merlin gav för svar men den gick bet på kärrsångare. Den indikerade i stället en del andra arter bland annat grönsiska vilket väl får sägas vara ett bra betyg åt den skickligt härmande kärrsångaren.

På återresan till Funäsdalen såg vi flygande tjädertupp och morkulla från bilen.

Större korsnäbb

Foto: Per Johannesson

Mindre korsnäbb

Foto: Per Johannesson

Söndag 9 juni

Dagens väderprognos var ganska bedräglig och morgonen bjöd på plus tre grader och regn. Vi hade satt upp som mål för dagen att se tretåig hackspett, blåhake, ringtrast och lappsparv som var arter vi saknade så vi gav oss i väg klockan sju.

Första anhalt var Fjällkällan väster om Funäsdalens samhälle, ett område med gammelskog. Vi vandrade längs skogsstig och snart fick vi syn på en tretåig hackspett som flög fram och tillbaka några gånger över stigen. Vi fick intrycket att den hämtade mat till ungar i bo men vi lyckades inte finna boträdet trots visst sökande. Många lavskrikor födosökte i träden.

På spaning efter tretåig hackspett vid Fjällkällan. Kläder efter väder.

Foto: Per Johannesson

På väg mot Flatruet stannade vi till vid ett ställe där vi hörde sång av ringtrast. Vid en bäck såg vi två sävsparvar. Vi gjorde flera stopp längs vägen för att försöka se blåhake och lappsparv. De fanns nog i närheten men låg lågt på grund av vädret. Vid ett större videsnär dök så en blåhake upp på nära håll. Den sjöng från toppen av videbuskar och sjöng även i flykten. Vi njöt av detta en lång stund.

Vi for vidare mot Ljungdalen för att försöka se stenfalken. Vid Skärkån i Skärkdalen skymtade en i gruppen en sannolik gråspett. Vi klev ur bilarna och eftersökte men återfann den inte. Vi njöt i stället av det fina vattenfallet med sina intressanta industrihistoriska lämningar.

Därefter styrde vi kosan mot Torkilstötens skidbacke som är känd som en lokal för ringtrast. På vägen gjorde ett nytt försök att se den utlarmade stenfalken. Men ingen stenfalk, bara gökar, som vi nu skämtsamt började kalla falkgökar. Vi klättrade upp i backen vid Torkilstöten längs den nu sommartysta skidliften ända upp till krönet varifrån vi hade en härlig utsikt mot dalen i väster med Helagsmassivet i fonden. Här var gott om ljunpipare vars ensliga läte passade bra in i den storslagna vyn. Kort hörde vi även en fjällpipares läte men lyckades inte se den. I sjön nedanför låg storlom och fjälllabbar flög längs fjällsluttningen. Så dök äntligen en ringtrast upp bland stenarna i fjällsluttningen och kunde ses en stund innan den försvann.

Blåhake och ljungpipare spelar oberörda av regnet.

Foto: Kennet Hofberg

Nu hade regnet upphört och vi kunde inta vår matsäck under bar himmel vid foten av backen.

Innan återfärd till Funäsdalen gjorde vi ännu ett försök att se lappspår, som var den art som saknades på vår önskelista. Vi utgick från parkeringen vid vägverksstugan och vandrade mot ett område med videsnår i sydväst. Strax fick vi höra en sjungande hane en bit bort. Den flög en runda över oss och försvann. Därmed var "mission accomplished" när det gäller dagens mål-arter: tretåig hackspett, blåhake, ringtrast och lappspår. Det firades med middag på Pizzeria Milano i Funäsdalen.

Några av oss tittade under dagen närmare på fågellivet i Funäsdalssjön och kunde rapportera bland annat dvärgmå, silvertärna, gulspår och sävspår. Från sjön hördes vattenrall en kväll. Det är en mycket sällsynt gäst så här långt norrut.

På kvällen gjordes ett försök att återse tretåiga hackspetten vid Fjällkällan men utan framgång.

Måndag 10 juni

Vi lämnade det trevliga boendet i Funäsdalen med all packning i bilarna klockan sju och började dagen med ett nytt besök vid Fjällkällan. Någon tretåig hackspett sågs inte heller denna gång men en födosökande och sjungande talltita kunde studeras på nära håll.

Vi började återfärden mot Borlänge via Idre där vi åter besökte Nipfjället för att försöka se fjällpipare. Fjället hade nu ett tunt täcke av nysnö. Vädret blev sämre och växlade mellan snöbyar, regnskurar och dimma. Det var full fart på ljungpiparna och tre småspövar spelade. Dagens höjdpunkt var fyra snöspårar som dök upp framför oss. I sin stiliga svartvita sommardräkt matchade de bra det snöiga vädret. Vi lyckades inte se fjällpipare men snöspårarna blev en fin final på fjällvistelsen. Vi drog oss ner från fjället till raststugan vid vinterparkeringen där vi intog vår matsäck. Därefter körde vi vidare till Borlänge där vi besökte Rudängsmyrans våtmark. Här bjöds på några nya arter i annan biotop än den vi haft på fjället. I den lilla sjön såg vi bland annat svartsnäppa, skogssnäppa, grönbena, brushane, brunand, tornfalk, ormvråk, svarthakedopping, sothöna och gråhäger.

I skogsdungen i närheten kompletterade vi med de sista arterna på listan vilka blev större hackspett och nötväcka.

Middag intogs på restaurang Tairyo i Borlänge innan det var dags att lämna tillbaka bilarna och kliva på 19:48-tåget till Stockholm.

Totalt under resan såg vi 110 arter. Vår arttävling utföll så att ingen hade gissat på 110 arter men Lasse på 109 och John på 111 så de utsågs till vinnare och fick dela potten. Grattis!

Stort tack från deltagarna till ledarna Per och Gustav för en mycket väl genomförd och lyckad resa.

Gruppen vid Rudängsmyrans våtmark, Borlänge. Stående från vänster: Anton Rydholm, Rolf Sturegård, Mitra Khorsand, Karin Oknemark, Lasse Lundgren, Karin Lycke, John Morén, Sara Tegstam, Rose-Marie Elthammar, Kennet Hofberg, Sofia Fahle, Kjell Lundberg och Jarl Schuberth. Sittande från vänster: Per Helgesson, Per Johannesson och Gustav Knall. Foto: Per Johannesson.

Författare: Kjell Lundberg med support av Per Helgesson

Artlista: Gustav Knall

Fotografer: Per Johannesson, Kennet Hofberg, Karin Lycke, Karin Oknemark och Kjell Lundberg.

Artlista

Fågel	Tor	Fre	Lör	Sön	Mån	Fågel	Tor	Fre	Lör	Sön	Mån
Kanadagås	1		1		1	Lavskrika	1			1	
Grågås	1				1	Nötskrika					1
Sångsvan	1		1			Skata	1	1	1	1	1
Bläsand		1	1	1	1	Kaja	1			1	1
Gräsand	1	1	1		1	Kråka	1	1	1	1	1
Kricka	1	1	1	1	1	Korp	1	1	1	1	1
Brunand					1	Sidensvans			1		
Vigg		1	1	1	1	Talltita	1			1	1
Knipa	1	1	1	1	1	Blåmes		1	1	1	1
Storskrake			1	1		Talgoxe	1	1	1	1	1
Småskrake			1			Sånglärka					1
Tjäder		1	1			Backsvala			1	1	
fjällripa		1			1	Ladusvala	1	1	1	1	1
Dalripa		1				Hussvala	1	1	1	1	1
Tornseglare	1	1	1	1	1	Lövsångare	1	1	1	1	1
Gök		1	1	1		Kärrsångare			1		
Tamduva	1		1		1	Trädgårdssångare		1			
Ringduva	1	1	1	1	1	Kungsfågel		1		1	
Vattenrall				1		Gärdsmyg	1				
Sothöna					1	Nötväcka					1
Trana		1	1	1		Stare	1				1
Svarthakedopping		1	1		1	Ringtrast		1		1	
Tofsvipa	1	1	1	1	1	Koltrast	1	1		1	1
Ljungpipare		1	1	1	1	Björktrast	1	1	1	1	1
Större strandpipare		1	1	1		Rödvingetrast		1	1	1	1
Mindre strandpipare					1	Taltrast	1				
Fjällpipare		1		1		Dubbeltrast					1
Småspov		1	1		1	Grå flugsnappare				1	
Storspov			1	1		Blåhake				1	
Brushane			1	1	1	Svartvit flugsnappare		1		1	
Morkulla			1	1		Rödstjärt		1	1		
Dubbelbeckasin		1				Stenskvätta		1	1	1	1
Enkelbeckasin		1	1	1		Strömstare	1	1		1	
Smalnäbbad simsnäppa			1			Gråsparv					1
Drillsnäppa			1			Pilfink				1	1
Skogssnäppa					1	Järnsparv				1	
Rödbena		1	1	1		Gulärta		1	1	1	
Grönbenä		1	1		1	Forsärta	1	1			
Svartsnäppa					1	Sädesärta		1	1	1	1
Gluttsnäppa		1	1			Ängspiplärka		1		1	1
Skrattmå	1		1		1	Trädpiplärka				1	
Dvärgmå			1	1		Bofink	1	1	1	1	1
Fiskmå	1	1	1	1	1	Bergfink		1	1	1	1
Silvertärna			1	1		Domherre	1			1	1
Fjällabb		1	1	1		Rosenfink		1			
Smålom			1			Grönfink		1		1	1
Storlom			1	1	1	Gråsiska				1	
Gråhäger					1	Större Korsnäbb			1		
Fiskgjuse			1			Mindre Korsnäbb			1		
Blå kärrhök			1			Steglits					1
Ormvråk					1	Grönsiska	1	1	1	1	1
Tretåig hackspett				1		Lappsparv				1	
Större Hackspett		1			1	Snösparv					1
Tornfalk	1	1	1		1	Gulsparv				1	
Jaktfalk	1					Sävspä				1	
Totalt antal 110 arter						Författare: Gustav Knall	34	54	61	62	59

Följande lokaler besöktes under resan:

Torsdag 6 juni

- Borlänge C
- Älvdalen
- Fulufjäll med Njupeskar
- Idrefjäll

Fredag 7 juni

- Nipfjället
- Nipstugan, Nipfjället
- Broktjärnen
- Kölån, Sörvattnet
- Övre Sörvattensjön
- Funäsdalen
- Funäsdalssjön
- Diverse platser utmed vägen till Flatruet
- Mittådalen
- Renslakteriet, Flatruet
- Falkvålen, Flatruet
- Vägverksstugan, Flatruet
- Nord Vägverksstugan, Flatruet

Lördag 8 juni

- Funäsdalssjön
- Diverse platser utmed vägen till Flatruet
- Mittådalen
- Renslakteriet, Flatruet
- Vägverksstugan, Flatruet
- Småtjärnarna nord Falkvålen
- Ljungdalen
- Storsjödeltat, mellersta fågeltornet
- Tandåparkeringen
- Storsjö Fiskecamp
- Kyrktjärn, Storsjö

Söndag 9 juni

- Fjällkällan
- Diverse platser utmed vägen till Flatruet
- Vägverksstugan, Flatruet
- Småtjärnarna nord Falkvålen
- Skärkån, Skärkdalen
- Ljungdalen
- Torkilstöten
- Fjällkällan

Måndag 10 juni

- Funäsdalssjön
- Fjällkällan
- Nipfjället
- Nipstugan, Nipfjället
- Rudängsmyran, Borlänge
- Borlänge C

Foto: Kennet Hofberg

”Vadå sociala medier – här kör vi IRL! På med finstassen, fixa frillan, hitta rätta ”moven” och rocka loss på en lämplig lokal. Får räkna med några fajter. Vad gör man inte för att hitta justa bruden!”

Foto: Per Johannesson